HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

משבע בסוף. כשיטעמו זו שמת ותבע לגבות כתובתה משבע שלא עכבה בידה משל בעלה כלום: **ולא משבע בתחלה.** בשעת גיבוי מזונות: **גמ' חדמון בן גדלי: גוזרין גזירות.** קיומה **נטיעה** גרסינן בפ"ק. גבי בהמה שנכנסה לרשות הניזק והזיקה קטמה נטיעת חילן כמה שמין אותה: **שמי כסף.** שמי מעות: **כמי דינין.** של עסריס ושלשה: **כמי נכסיהן.** להתפלג: **כמי מדרשות.** למשנה ולתלמוד: **כמי סופרים.** לגמרא ומיתוקות: **נוטלין שכרן.** ומתפרנסין הימנו לפי שלא היו עסוקין במלאכתן: **כרשיעי עסקינן.** שנוטלין שכר לדון יותר מכדי חייהן: **לא ספקו.** למזונות: **אע"פ שלא רלו.** ליטול: **ליספירא.** שלא תחייבני אם זכאי אני: **כסורס אגרת.** שכר טורח: **הנוטל שכר לדון.** משנה היא בפ"ק דכתובות (דף כט.): **לאו דינא.** לא אומר לכם הדין כי אם בשכר כך וכך: **אגר נטילה.** שהיה נוטל ממלאכתו: **דסוף ספי בלמכרי דחמרא.** מריח בתוכות יין אי זה רוצה להתקיים והקונה להתקלקל ימכרוהו מיד ושכר זה היה מגיע לו בכל יום: **כי הא.** דבטילת דמוכח שרי: **הכו לי גברא דלי.** מילי משקה שדותי: **בחריקאי.** בתקומי. חריקאי אומר מי שהוא לשון (ג) פגוש כמו קריס חרוקות דשמיטת חולין (נט:) כלו' שמי מסתלק ונפגם מקומי: מינו

הוו וכי קאמרינן אגוזרי גזירות קאמרינן [ג]אמר רב יהודה אמר רב אסי [א]גוזרי גזירות שבירושלים היו נוטלין שכרן תשעים ותשע מנה מתרומת הלשכה לא רצו מוסיפין להם לא רצו אטו [ב]ברשיעי עסקינן אלא [ב]לא ספקו אע"פ שלא רצו מוסיפין עליהן קרנא הוה שקיל איסתירא מזכאי ואיסתירא מחייב ודאין להו דינא והיכי עביד הכי והכתי' [1]ושוחד לא תקח וכ"ת ה"מ היכא דלא שקיל מתרוייהו דלמא אתי לאצלויי דינא קרנא כיון דשקיל מתרוייהו לא אתי לאצלויי דינא וכי לא אתי לאצלויי דינא מי שרי והתניא [ג]ושוחד לא תקח מה ת"ל אם ללמד שלא לזכות את החייב ושלא לחייב את הזכאי הרי כבר נאמר [2]לא תטה משפט אלא אפי' לזכות את הזכאי ולחייב את החייב אמרה תורה ושוחד לא תקח שוחד קרנא בתורת אגרא ושוחד לא תקח הני מילי היכא דשקיל בתורת אגרא הוה שקיל ובתורת אגרא מי שרי והתנן הנוטל שכרו לדון דיניו בטלין ה"מ אגר דינא קרנא אגר בטילא הוה שקיל ואגר בטילא מי שרי והתניא מכוער הדיין שנוטל שכר לדון אלא שדינו דין ה"ד אילימא אגר דינא דינו דין [ה] והתניא הנוטל שכר לדון דיניו בטילין אלא אגר בטילא וקתני מכוער הדיין [ו]הני מילי בטילא דלא מוכחא קרנא בטילא דמוכחא הוה שקיל דהוה תהי באמברא דחמרא ויהבי ליה זוזא כי הא דרב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה [ז]אמר להו הבו לי גברא דדלי לי [ח]בחריקאי ואידון לכו דינא אמר רבי אבהו בא וראה כמה סמויות עיניהן של מקבלי שוחד אדם חש בעיניו נותן ממון לרופא ספק מתרפא ספק אינו מתרפא והן נוטלין שוה פרוטה ומסמין עיניהן שנאמר [1]כי השוחד יעור פקחים תנו רבנן [2]כי השוחד יעור עיני חכמים אפילו חכם גדול ולוקח שוחד אינו נפטר מן העולם בלא סמיות הלב ויסלף דברי צדיקים אפילו

קשיא תלתא אתרין קשיא גזילות אגוזרות. ומ"ת מדרבה מי גזילה וגזירה מרי מילי נינהו תלתא אמרי לא קשיא דדייני גזילה הוו תלתא דייני גזירות לא הוו אלא חד אמרי ואמר רבי חדא דחיו משבע שבועת היסת ד' שמי שרבות דכמה מנכסים משובים היו בירושלים שהיו יכולין לעמוד לכל שרבה ושרבה ועוד מי לחמד מהס הוו שמי שרבות לחנן המגרי היה לו להיות שהיה משוב יותר מחנן בן מביסלוס כמו שפי' ר"ת.

מ"ר: **דחשיב** ליה קתני. ומיין לפרש דחשיב ליה יותר דהא מוכח בברייתא דחנן המגרי היה משוב יותר מחנן בן מביסלוס מדקתני ליה בריש אלא ס"פ דחשיב ליה בתר הכי דחייכי דהו ממני' חנן מומר שני דבריס חדמון מומר שבעה קתני דלא משיב ליה כגון חנן המגרי שלא דבר כלום לא קתני ולי נראה דמשיב ליה החשוב יותר ואף על גב דקתני חנן המגרי בריסא הכי נמי מסתבן [ו]מעשה בריבי אלעזר ור' יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ור"ע ס"פ אר"ע היה משוב מרבי אלעזר בן עזריה שהוא היה רגיל לחכמים (פסחים נ.) כגון ר"ע ומבריו ובשילחי פ"ק דיבמות (דף טז.) גבי מעשה דרבי יוסף בן הרכינס דחמר להס רבי יהושע מני אלך ומחריו מי רבי אלעזר בן עזריה ומחריו מי ר"ע ובשנכנסו אלו לחמר לר' יהושע יש בן לעזריה מבריו הרי לא היה יודע אר' אלעזר בעולם ולר' עקיבא אמר מחם הוא שאמך הולך מסוף העולם ועד סופו ואפ"ה מזכיר ר' אלעזר בריסא והייט טעמא [ו]שהיה ממשפחה מיוחסת יותר מר"ע שהיה עשירי לעזרא וגם בשביל נשיאותו הכא נמי דקתני חנן המגרי בריסא לא בשביל שהיה משוב יותר אלא מפני שהוא ממשפחה מיוחסת יותר מחנן בן מביסלוס ואומר רבי דמ"מ מקשי לן אמאי לא מסני כדמסני ר"ת ואלו פירכא היא דאי תנא להו לפי שדברו במשנתנו הוה ליה למיתני שני דייני גזילות שהיו בירושלים אבל מדקתני היו בירושלים משמע שניס היו ותו לא ועוד מדתניא בסמוך רבי נתן אומר אלף נחוש הממי לרבי נתן אלא ודאי דחשיב ליה החשובין יותר משום הכי קאמר אלף נחוש הממי היה אחד מגוזרי גזירות והיה חשוב כמותם. מ"ר: **גוזרי** גזירות שבירושלים היו נוטלין **שכרן מתרומת הלשכה.** הא לאו פרין הכא והיכי עבדי הכי והכתיב ושוחד לא תקח עליה

דקרנא אומר ר"ת משום דלא [מסור] אלא מבעלי דינים אבל הכא משל גזבר ורבי מפרש להכא לאו בתורת שכר היו נוטלין אלא הכא כל שעה היו יושבין בדין ולא היו עוסקין בשום מלאכה ולא היה להס במה להתפרנס והיה מוטל על הגזבר לפרנסן אבל קרנא אקרנא בעלמא היה יושב ולא היה לו ליטול שכר ומהאי טעמא נמי אמי שפיר הא דקאמר לקמן (דף קו.) מלמדי הלכות שחיטה והלכות קמיצה היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה אף על פי שאכר תלמוד תורה אסור לקבל שכר בשביל כך אין הכי נמי (נדרים דף נז.) מ"ר:

אפילו

משבע בסוף. כשיטעמו זו שמת ותבע לגבות כתובתה משבע שלא עכבה בידה משל בעלה כלום: **ולא משבע בתחלה.** בשעת גיבוי מזונות: **גמ' חדמון בן גדלי: גוזרין גזירות.** קיומה **נטיעה** גרסינן בפ"ק. גבי בהמה שנכנסה לרשות הניזק והזיקה קטמה נטיעת חילן כמה שמין אותה: **שמי כסף.** שמי מעות: **כמי דינין.** של עסריס ושלשה: **כמי נכסיהן.** להתפלג: **כמי מדרשות.** למשנה ולתלמוד: **כמי סופרים.** לגמרא ומיתוקות: **נוטלין שכרן.** ומתפרנסין הימנו לפי שלא היו עסוקין במלאכתן: **כרשיעי עסקינן.** שנוטלין שכר לדון יותר מכדי חייהן: **לא ספקו.** למזונות: **אע"פ שלא רלו.** ליטול: **ליספירא.** שלא תחייבני אם זכאי אני: **כסורס אגרת.** שכר טורח: **הנוטל שכר לדון.** משנה היא בפ"ק דכתובות (דף כט.): **לאו דינא.** לא אומר לכם הדין כי אם בשכר כך וכך: **אגר נטילה.** שהיה נוטל ממלאכתו: **דסוף ספי בלמכרי דחמרא.** מריח בתוכות יין אי זה רוצה להתקיים והקונה להתקלקל ימכרוהו מיד ושכר זה היה מגיע לו בכל יום: **כי הא.** דבטילת דמוכח שרי: **הכו לי גברא דלי.** מילי משקה שדותי: **בחריקאי.** בתקומי. חריקאי אומר מי שהוא לשון (ג) פגוש כמו קריס חרוקות דשמיטת חולין (נט:) כלו' שמי מסתלק ונפגם מקומי: מינו

תוספות רי"ד

תשבע בסוף פירוש בשישמעו בו שמת ותבא לגבות כתובת' אז תשבע שלא עכבה בידה משל בעלה כלום ולא תשבע בתחלה עכשיו בעת גיבוי מזונות ובני כהנים גדולי' אמרו גם עכשיו תשבע שאין בידה משל בעלה כלום ובלא שבועה אין נותנים לה מזונות. קרנא הוה שקיל אסתירא מכל חד וחד ודאין להו דינא והיכי עביד הכי והכתיב ושוחד לא תקח וכ"ת ה"מ היכא דשקיל מחד ומחבריה לא שקיל דלמא אתי לאצלויי דינא קרנא ביין דשקיל מתרוייהו לא אתי לאצלויי דינא וכי לא אתי לאצלויי מי שרי והתניא ושוחד לא תקח מת"ל אם ללמד שלא לזכות את החייב ושלא לחייב את הזכאי הרי כבר נאמר לא תטה משפט אלא אפילו לזכות את הזכאי ולחייב את החייב אמרה תורה לא תקח שוחד הני מילי היכא דשקיל בתורת שוחדא קרנא בתורת אגרא הוה שקיל ובתורת אגרא מי שרי והתנן הנוטל שכרו לדון דיניו בטלין ה"מ אגר דינא קרנא אגר בטלה הוה שקיל ואגר בטילה מי שרי והתניא מכוער הדיין שנוטל שכרו אלא שדינו דין ה"ד אילימא אגר דינא דינו דין מי שרי והתניא הנוטל שכרו לדון דיניו בטלין אלא לאו אגר בטלה וקתני מכוער הדיין ה"מ בטלה דלא מוכחא קרנא בטילה מוכח כזה דהוה תהי בחמרא ויהבו ליה זוזי כי הא דר"ה הוה דלי דולא כי אתא לקמיה לדינא א"ל הב לי גברא דדלי בהרקאי פי' במקומי ואדון לכו דינא

תורה אור השלם

1. וְשֹׁחַד לֹא תִקָּח כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר פִּקְחִים וִיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִים:
שמות כג ח
2. לֹא תַטֶּה מִשְׁפָּט לֹא תַכִּיר פָּנִים וְלֹא תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יְעַוֵּר עֵינֵי חֲכָמִים וִיסַלֵּף דִּבְרֵי צַדִּיקִם: דברים טז יט

הגהות הב"ח

(ה) גמ' והתנן הנוטל שכר: (ג) רש"י ד"ה בחריקאי וכו' לשון פגוס. וכן לעיל בלף סע. וכ"ש פי' שם מדיקאי בלי"ת:

מוסף רש"י

תשבע בסוף. כשמתאלמן או מתגרש ומתבע כתובה תשבע שלא עיכבה בידה משל בעלה כלום, ולא תשבע בתחלה. בפיקוח מזונות (לעיל פח.). קטמה נטיעה. בהמה שקטמה נטיעה (ב"ק נח:). גוזרי גזירות. קומי קנסות, תלמוד ומנן בן מבטלוס (שם).

מסורת הש"ס

ה) ב"ק נח:, ג) שקלים פ"ד ה"ב ע"ב], ג) [יומא ו. יבמות לג: וש"נ], ד) קדושין נא: בכורות כט., ה) [ג' הערוך בערך הרם בהריקאי], ו) [בהגהה של פסחי], ז) [ועי' היטב מוספות ע"ז מה. ד"ה מר"ע ותוס' סוטה ד. ד"ה בן עזאי וכו' ומה שנרשם שם בגילון],

ו) ג"ק נח:, ב) שקלים פ"ד ה"ב ע"ב], ג) [יומא ו. יבמות לג: וש"נ], ד) קדושין נא: בכורות כט., ה) [ג' הערוך בערך הרם בהריקאי], ו) [בהגהה של פסחי], ז) [ועי' היטב מוספות ע"ז מה. ד"ה מר"ע ותוס' סוטה ד. ד"ה בן עזאי וכו' ומה שנרשם שם בגילון],

א א ב מיי' פ"ד מהל' שקלים הלכה ז סמג עשין מה טור ש"ע שם ס"ח סימן ט סעיף ג:
ב ג מיי' פכ"ג מהלכות סנהדרין הלכה ז סמג לאוין רס טוש"ע שם סעיף ז ס"ג ומימן לד סעיף יח בהגה"ס:
ג ד ה ו מיי' שם הלכה ה טור ש"ע שם סימן ט סעי' ה: